

981010-1

Nemohu vzpomínat na vznik první republiky, abych přitom necítil jistou hlubokou (i když – po pravdě řečeno – nikoli nejhlubší) bolest nad její ztrátou. Narodil jsem se do této republiky a vyrůstal jsem v ní až do mnichovských dnů a potom jsem žil v druhé republice, v protektorátu a po konci války jsem se jako mnoho jiných domníval, že první republika může být ve všem podstatném obnovena. Byl to omyl, jak se brzo ukázalo. Po dalších čtyřiceti letech, kdy z demokratické republiky zůstal jen absurdní název „lidová demokracie“, jsem se musel (spolu s ostatními obyvateli) dožít značně odpudivé podoby obnovování kapitalismu, četných politických půtek, které ve své nezralosti, ba primitivnosti nezůstaly pozadu za skandálními poměry v první republice, a nakonec definitivního rozpadu státu, který vznikl jako omezený výsledek jedinečného politického úsilí jednoho (původem slovácko-německého) univerzitního profesora (a jeho spolupracovníků), který si ovšem původně kladl cíle mnohem větší. Masaryk chtěl změnit svět, chtěl vytvořit celou novou Evropu, přinejmenším tu část Evropy, která byla vždy znovu ohrožována při každém konfliktu a dokonce i mimo dobu válečných konfliktů, totiž dosti široký pás zemí, které ležely zhruba mezi Německem a Ruskem (jak to kdysi formuloval Palacký ve svém dopise do Frankfurtu). Z tohoto jeho plánu zůstalo hned na počátku jen torzo, totiž Československá republika a Malá dohoda. Ale dnes není po Malé dohodě ani veta a neexistuje už ani Československá republika. Pro mne osobně to znamená, že jsem ztratil vlast, v níž jsem se narodil, v níž jsem žil až do chvíle, kdy byla zrazena svými tehdejšími velkými spojenci, okupována Německem a tak odtržena od Západu, po porážce nacistického okupanta znovu odtržena od západní Evropy ještě dříve, než mohla své vztahy k ní obnovit, natož upevnit, a která se zdála zralá k jakémusi vzkříšení po rozpadu sovětského imperia a oslabení (nikoli však ukončení) jeho mocenských aspirací. Jsem v jistém smyslu člověk bez vlasti, přinejmenším se tak cítím. Dnes se už nedovedu rozehrát žádnou deklamací o tzv. české státnosti. Jediná složky, která mi zbyla z mého staršího vlasteneckého cítění, je mé evropanství, má hluboká lojalita ve vztahu k oněm velkým kulturním, zejména myšlenkovým a duchovním tradicím, které byly až dosud základem evropanství v nejlepší smyslu (neboť jen na ty nejlepší tradice má smysl navazovat).

(Písek, 981010-1.)